

Handläggare: Anders Håkanson
Telefon: 508 29 387

Till
Kommunfullmäktige

Förslag till organisatorisk placering av heminstruktörer

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Förslaget till ny organisatorisk placering av heminstruktörer godkänns med vad som anförts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. De tre nämnder som får personalansvaret för heminstruktörerna får i uppdrag att utforma gemensamma arbetssätt för gruppen.
3. Den nya organisationen i samarbete med Socialnämnden ser över de aktuella riktlinjerna för heminstruktörerna.
4. Skrivelsen från Stefan Nilsson (mp) (dnr 326-1832/2011) om rätten till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm anses besvarad med vad som anförts i detta tjänsteutlåtande.

Irene Lundquist Svenonius
Stadsdirektör

Staffan Ingvarsson
Biträdande stadsdirektör

Sammanfattning

I budget 2012 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda den organisatoriska placeringen av heminstruktörer. Detta skulle vara utrett vid halvårsskiftet 2012 och en eventuell förändring träda i kraft 2013.

Heminstruktörerna arbetar bland annat med hjälp vid fel på hörapparater och andra hörhjälpmedel, att vara behjälplig vid kontakt med öronläkare och hörselklinik samt utbilda personal i skötsel av hörapparater.

Stadsledningskontorets förslag innebär att funktionen heminstruktör organiseras i tre regioner. Argumenten för detta är främst att det skulle öka samsynen i staden, graden av ensamarbete skulle minska och möjligheterna till ett kollegialt samarbete skulle öka. Möjligheter att specialisera sig skulle också vara större än idag. I förslaget föreslås också att heminstruktörerna ska arbeta med personer över 20 år. I dagsläget har vissa stadsdelsnämnder en gräns på 20 år och andra på 65 år.

Bakgrund

I budget 2011 fick stadsdelsnämnderna i uppdrag att hitta nya samarbetsformer för att bilda kompetenscentrum. Syftet var att inom områden med få medarbetare och med hög grad av specialisering skulle kompetenscentrum medföra ökade kunskaper och möjlighet till metod- och kvalitetsutveckling. Ett arbete genomfördes 2011 i syfte att hitta verksamheter och former för detta. Arbetet resulterade i att ett antal områden definierades som lämpliga för detta och ett av dessa var heminstruktörer. Ett annat argument för att se över organisationen för denna grupp var att samsynen i dessa frågor ska öka. En person ska få samma insats från heminstruktörerna oavsett vilken stadsdelsnämnd personen bor i.

I budget 2012 har Kommunstyrelsen tilldelats följande aktivitet Organisatorisk placering av heminstruktörer ska utredas. Centralisering till en nämnd eller regionalisering ska prövas. Arbetet med att utreda detta ska vara avslutat senast 2012-06-30 och inarbetas i budget 2013.

Målgrupper

För 2011 fanns det 800 medlemmar i Synskadades riksförbund (SRF). Av de synskadade är cirka 80 procent över 65 år och 60 procent av dessa har blivit synskadade först som äldre. Det finns cirka 60 000 hörselskadade i Stockholms stad varav drygt hälften är under 65 år. Personer över 80 år har emellertid det största behovet av stöd.

Riktlinjer för heminstruktörer

I de riktlinjer för heminstruktörer som Socialförvaltningen reviderade i februari 2012 anges följande:

En heminstruktör har till uppgift att ge hjälp till självhjälp och stödja förmågan hos personer med syn- och/eller hörselskador att klara eget boende och i övrigt

leva ett så normalt liv som möjligt. I heminstruktörens arbete ingår att utarbeta former för anpassning i det dagliga livet. Målet är att den enskilde efter träning ska klara ett mer självständigt liv. Efter träning tillsammans med heminstruktören kan den enskilde i många fall lära sig att behärska olika sysslor som han eller hon har svårt med.

När en person med syn- eller hörselskada ansöker om hjälp i hemmet är det angeläget att biståndshandläggaren redan i utredningssituationen bistår den enskilde i att konsultera en heminstruktör. Insatsen bör vara lättillgänglig och utformas så flexibelt som möjligt. Som huvudregel kan den enskilde själv ta direkt kontakt med en heminstruktör.

I riktlinjerna står också att heminstruktörstjänster även kan beviljas efter behovsprövning enligt 4 kap 1 § SoL för att säkerställa den enskildes rätt till insatsen. Heminstruktörsinsatser är inte en insats som ska biståndsbedömas. Den nya organisationen uppmanas att ändra de aktuella riktlinjerna så att inte biståndsbedömning för insatser av heminstruktörer ska behövas.

Arbetsuppgifter för heminstruktörer idag

I detta ärende finns vissa förutsättningar om till vilka åldrar och grupper som heminstruktörernas arbete ska inriktas mot. Den nya organisationen får i uppgift att se över arbets sätt och arbetsuppgifter. Idag arbetar heminstruktörerna bland annat med följande arbetsuppgifter:

- Utbilda personal i skötsel av hörapparater, bemötande samt hur man underlättar kontakten med syn- och hörselskadade.
- Lära ut och träna användande av syn – och hörsel hjälpmedel.
- Informera om olika hjälpmedel som finns för egenköp eller för förskrivning till personer med syn- och hörselskador.
- Träna orientering i hemmet och i närmiljön.
- Träna och stödja till ett mer aktivt liv i hemmet och den dagliga livsföringen.
- Vara behjälplig vid fel på hörapparat och andra hörhjälpmiddel.
- Informera anhöriga om hur man underlättar kontakten med syn- och hörselskadade.
- Vara behjälplig vid kontakt med öronläkare, hörselklinik, ögonläkare och syncentral.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts av stadsledningskontorets förnyelseavdelning i samarbete med representanter från socialförvaltningen, äldreförvaltningen samt Älvsjö och

Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar. Information till brukarorganisationerna har också skett under arbetets gång.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

I arbetsgruppen har tre alternativ övervägts för placering av heminstruktörer: Lokal placering, regional placering och central placering.

Stadsledningskontoret föreslår att funktionen heminstruktör organiseras i tre regioner. Argument för detta är följande:

- Det ger möjligheter till en ökad specialisering bland heminstruktörer
- Förslaget ger en bra kompromiss mellan att en viss lokalkännedom finns kvar men möjligheter till ett kollegialt samarbete och utbyte ändå sker.
- Den höga graden av ensamarbete försvinner.
- Med ett tätare samarbete mellan heminstruktörerna bör en ökad samsyn inom staden vara möjlig. Det är dock viktigt att de tre regionerna har ett gemensamt nätverk för att samsynen ska vara heltäckande.
- Det är lättare för en grupp av anställda att vara en fungerande part mot landstinget.

I dagsläget riktar sig heminstruktörerna i sex av stadsdelsnämnderna endast till personer över 65 år, i övriga nämnder gäller 20 år som åldersgräns. För att samma rättigheter till insatser ska gälla oavsett vilken stadsdelsnämnd man bor i föreslås att åldersgränsen 20 år gäller i hela staden.

Heminstruktörerna ska inom varje region arbeta både med personer med hörsel- och/eller synnedsättningar. Detta är inte en självklarhet i dagens situation.

Heminstruktörerna ska dokumentera besöken och dokumentationen ska vara enhetlig i de tre regionerna.

Heminstruktörerna ska prioritera personer i eget boende. Heminstruktörernas arbetsuppgifter inom särskilda boendeformer ska huvudsakligen vara av utbildnings- och informationskaraktär. Personer i eget boende har i regel mindre tillgång till personal som kan vara till hjälp och stöd för dem.

Argumentet för att en lokal placering, motsvarande den som finns idag, inte valts är främst att det skulle vara svårare att få den likställighet i staden som är önskvärd. En central placering valdes bort eftersom heminstruktörerna arbetar hos

brukare över hela staden och detta alternativ skulle innebära att en orimligt stor del av arbetstiden skulle gå åt till resor.

Organisation

Heminstruktörerna föreslås att regionaliseras i tre regioner.

- Västra staden – Stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby och Bromma.
- Innerstaden - Stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm.
- Södra staden – Stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck, Farsta, Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen.

I dagsläget finns, omräknat i heltidstjänster, 13 tjänster som heminstruktörer.

Heminstruktörerna har i vissa fall tilldelats andra uppgifter än heminstruktörssysslor och denna del av tjänsterna ska finnas kvar på respektive stadsdelsnämnd. Omräknat i heltidstjänster kvarstår 11 tjänster som arbetar med heminstruktörsuppgifter. I utgångsläget beräknas tre tjänster åtgå till Västra staden och fyra tjänster vardera till Innerstaden och Södra staden. Detta är beräknat utefter den aktuella storleken på stadsdelsnämndernas äldreomsorg. Om dessa förhållanden ändras kan det finnas behov av att justera antalet tjänster.

Heminstruktörerna är anställda av en stadsdelsnämnd i varje region. Denna nämnd har personalansvar för dessa personer. Det är upp till varje region att besluta vilken nämnd i regionen som är mest lämpad att innefatta heminstruktörerna i sin organisation. Lämplig organisation och närhet till bra kommunikationer till hela regionen är variabler som ska vägas in då beslut om lämplig nämnd ska tas. Varje stadsdelsnämnd ska ge möjlighet att upplåta rum till heminstruktörerna för möten med brukare. Det vanliga är dock att heminstruktörerna utövar sin verksamhet i hemmet. Viktiga variabler för vilken nämnd som väljs är att det finns, eller kan skapas, en lämplig organisation för heminstruktörerna samt att det i stadsdelen finns lämpliga kommunikationer till hela regionen. De tre regionerna ska ha ett formaliserat sätt att samarbeta så att mesta möjliga överensstämmelse finns inom de tre regionerna.

Ekonomi

Den totala kostnaden för heminstruktörerna uppgår till drygt 5 mnkr. De tre stadsdelsnämnder som får ansvar för heminstruktörer debiterar övriga nämnder. Andelen som varje nämnd ska betala bör det första året utgå ifrån den andel äldreomsorg som respektive nämnd har av regionens total. Dessa siffror kan hämtas från det aktuella årets budget för verksamhetsområdet äldreomsorg. Kommande år är regionerna fria att komma överens om annan debiteringsgrund,

till exempel kan antalet ärenden för heminstruktörerna per nämnd användas som ett underlag.

Personal

Bemanningen av de elva tjänsterna kommer att ske genom internrekrytering av de befintliga heminstruktörerna i Stockholms stad. Extern rekrytering kommer endast att ske om antalet sökande understiger antalet utannonserade tjänster. Varje region ska utse en kontaktperson för att arbeta med tillsättandet av tjänster och de kommer också att ansvara för rekryteringen. Dessa tre personer ska tillgodose att personalgruppens önskemål om placering i möjligaste mål tillgodoses.

Svar på skrivelse om rätten till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm

I september 2011 inkom Stefan Nilsson (mp) med en skrivelse om rätten till heminstruktör för syn- och hörselskadade i hela Stockholm (dnr 326-1832/2011). Där föreslogs kommunstyrelsen besluta om följande fyra förslag:

1. Att det ska tas fram nya riktlinjer som tydligt talar om när personer med syn- och/ eller hörselnedsättningar har rätt till hjälp av heminstruktör.
2. Att även boende på vård- och omsorgsboenden har rätt till insatsen.
3. Att även personer under 65 år har rätt till insatsen.
4. Att även personer med enbart hörselnedsättningar har rätt till insatsen.

I kommunstyrelsens svar på skrivelsen hänvisades till denna utredning. Nedan redovisas svar på de fyra förslag som motionären tar upp:

1. De tre nämnder som kommer att anställa heminstruktörerna får i uppdrag att utarbeta nya riktlinjer för heminstruktörer.
2. I ett boende finns anställd person som ska ombesörja att de boende får samtliga sina behov tillgodosedda. Heminstruktörernas arbetsuppgifter inom ett vård- och omsorgsboende ska i huvudsak handla om att utbilda och informera personal om hjälpmedel till personer med syn- och hörselnedsättningar.
3. Enligt detta förslag kommer personer över 20 år att få rätt till hjälp från heminstruktör vad gäller hjälpmedel för syn- och hörselnedsättningar.
4. Enligt förslaget ska både personer med synnedsättning, hörselnedsättning och kombinationer av dessa två ha rätt till heminstruktör.